

20 Yanvar faciəsi insanlığa qarşı bir cinayətdir

"20 Yanvar faciəsi" SSRİ-nin dağılma prosesində baş verən, hədəfində insanlıq adına dəyərləri yox etmək olan, ən qanlı hadisələrdən biridir. 1988-ci ildən etibarən Ermənistanın dövlət dəstəklili terrorizmi nəticəsində Dağlıq Qarabağda müharibəyə çəkilən Azərbaycan Respublikası milli birlik mübarizəsi aparırdı. Azərbaycan xalqı, SSRİ dövründəki assimilyasiya siyasətindən ən az təsirlənən xalq olub. O dövrdə xalqın küçələrə tökülməsi, mitinqlərdə iştirak etməsi, milli birlik və bərabərlik adına verilən bəyanatlarla Azərbaycan xalqı öz suverenliyini yetmiş il sanki ürəyində yaşatdığını bütün dünyaya göstərmiş. Yarım əsrdən çox SSRİ tərkibində olan Azərbaycanı saxlamaq sovetlər üçün o qədər də asan olmayacaqdı. Bizləri bizlərdən daha yaxşı tanıyan sovet başbilənləri bu həqiqəti də çox yaxşı bildirdilər.

Bu kontekstdə, 1990-cı ilin 19-20 yanvar tarixlərində Bakıda sovetlər tərəfindən tarix boyunca əmsalına ancaq orta əsrlərdə rast gələcəyimiz bir qırğın həyata keçirildi. 26 min nəfərlik sovet birlikləri Bakıya işğal edərək əhatəyə almış və şəhərdəki silahsız, dinc əhaliyə qarşı tanklarla, ağır silahlarla planlı şəkildə hücum təşkil etdi. Bu hücumlar qarşısında çaş-baş qalan Bakı əhalisi tanklar vasitəsilə əzilərək, silahlara tuş gələrək mərhəmətsizcə sovet ordusu tərəfindən qətl edildi. Bu qətlialmlardakı əsas məqsəd Bakı mərkəz olmaqla, bütün Azərbaycanı sanki əsir alaraq sovetin təsirində bir hökumət təsis etmək və Ermənistanla davam edən Dağlıq Qarabağ müharibəsində Azərbaycanı tamamilə gücsüz buraxmaq idi.

Bu qətlialm nəticəsində qadın, yaşlı və uşaqlarla birlikdə 170 nəfər vəhşicəsinə öldürülmüş, 370 nəfər ağır yaralanmış, 321 nəfər itkin düşmüş və Bakı şəhəri döyüş meydanına çevrilmişdi. 20 Yanvar tarixində Bakıdakı qırğınla birlikdə Azərbaycanda sovet rejiminin süqutu sürətləndi. SSRİ-nin dağılması ərəfəsində müxtəlif sovet ölkələrində (Gürcüstanda, Latviyada, Qazaxıstanda) mərkəzi hökumət tərəfindən insanlığa sığmayan tədbirlər görülsə də, digər sovet respublikalarından fərqli olaraq Azərbaycan xalqı, 1991-ci ildə təkrar qazandığı müstəqilliyini ancaq qanla əldə edə bildi.

Həmin illərdə sovet lideri olan M. Qorbaçovun qərarları ilə Bakıda sadəcə Azərbaycan xalqına qarşı deyil, bütün insanlığa qarşı həyata keçirilən 20 Yanvar faciəsindən 24 il keçir. SSRİ-nin dağılmasında fəal rol oynayan Qorbaçovun başqa imperialist güclər tərəfindən "qəhrəman" olduğu elan edildi. Hətta insanlıq naminə cinayətdə imzası olan bu adama Nobel mükafatı verilərək, onun fəaliyyətləri xüsusilə də Qərbi dövlətləri tərəfindən təqdir edildi.

Bakının ən yüksək yerlərindən birində yerləşən Şəhidlər xiyabanını ziyarət edib orada hüsur içərisində Azərbaycanın dirçəlişini izləyən şəhidlərimizi yad edərkən, müstəqilliyimizin nə qədər dəyərli olduğunu daha yaxşı anlamaq olar. 20 Yanvar faciəsi imperializmin kirliliyini, fəsadlarını da açıq aydın göstərməsi baxımından əhəmiyyət kəsb edir. O tarixlərdə Qərbi dövlətləri SSRİ-nin dağılmasına hazır deyildilər. Bu səbəbdən Qərbi dövlətləri ümumiyyətlə, SSRİ regionunda Rusiyaya öncəlik verən siyasət aparırdılar.

Bunun səbəblərinə nəzər salanda, 20 Yanvar faciəsi türklərə və eyni zamanda müsəlman əhaliyə indeksləşmiş, global səviyyədə imperialist siyasətlərin bir məhsulu, yeni dünya "nizamındakı" bir mərhələsi kimi əslində bütün insanlıq adına işlənmiş bir cinayətdir. Bu qətlialmın bu şəkildə bilinməsi və xatırlanması zərurətdir... Cənab kimdir görəsən... Sovet rejimidirmi? Nobel mükafatına layiq görülən Qorbaçovdurmu? Cinayətkarlar, adları nə olursa olsun, dövrdən dövrə dəyişiklik göstərən, ancaq hədəfləri insanlıq, insani dəyərlər olan "cinayət mərkəzli sistem" yaradan və tətbiq edənlərdir... Bu oyunların mərkəzində qalmamaq üçün xalq olaraq öz dəyərlərimizə sahib çıxmalıyıq. İmperialist məqsədlər çərçivəsində SSRİ ordusu tərəfindən törədilən 20 Yanvar faciəsini doğru oxumalıyıq və bunun kimi bir daha qanlı cinayətlərə məruz qalmamaq üçün, necə dəyərlər - tariximizin bu şəkildə təkrar edilməməsi adına, bu hadisələrdən lazımı dərsləri almağımız əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan Respublikası Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyevin sərəncamına da müvafiq, "20 Yanvar faciəsinin 24-cü ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər planı"nın xüsusilə də xaricə istiqamətli olaraq intensiv həyata keçirilməsi və insanlığa qarşı bir cinayətə məruz qaldığımızın göstərilməsi önəmlidir. Təkrar ildönümü səbəbilə bütün şəhidlərimizi hörmət və sevgiylə xatırlayaraq onlarla qürur duyur, bizlərə buraxdıqları vətən torpağından onlara Allahdan rəhmət diləyirik.

Samir Quliyev

Qafqaz Universiteti

İqtisadiyyat və idarəetmə fakültəsində dekan müavini